

's-Gravenhage, 18 december 2023

VCP reactie: Wijziging van het Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten in verband met tijdelijke regels over het beoordelen van arbeidsongeschiktheid bij feitelijke arbeid

De VCP maakt zich zorgen om de positie van de arbeidsongeschikte werknemer bij dit voorstel en wil dat er meer waarborgen komen. De VCP gaat hier graag over in gesprek. Om de olopende achterstanden in de sociaal-medische beoordelingen terug te dringen wordt voorgesteld om bij arbeidsongeschikte werknemers met inkomen uit arbeid enkel uit te gaan van een praktische beoordeling om de mate van arbeidsongeschiktheid te bepalen. De theoretische beoordeling komt daarmee in die situatie te vervallen.

Geen standaard contact met de werknemer

In de huidige praktijk wordt er zowel een praktische beoordeling als een theoretische beoordeling gedaan als iemand inkomsten uit arbeid heeft, waarbij het laagste arbeidsongeschiktheidspercentage leidend is. In de meeste gevallen is daarbij de praktische beoordeling leidend. Daarmee wordt de indruk gewekt dat een theoretische beoordeling 'overbodig' zou zijn en wordt het effect op uitkeringsgerechtigden als relatief klein beschouwd. Daar is de VCP het niet mee eens.

Door het wegvallen van de theoretische beoordeling (op een paar uitzonderingen na) kan het in de praktijk zo zijn dat een arbeidsongeschikte werknemer geen contact meer heeft met een arbeidsdeskundige en/of een verzekeringsarts. Bij een praktische beoordeling wordt van het genoten inkomen uitgegaan om de mate van arbeidsongeschiktheid te bepalen. De belastbaarheid van de functie wordt in kaart gebracht en er wordt beoordeeld of de werkzaamheden passend zijn en duurzaam uitgevoerd kunnen worden door de werknemer. Er hoeft geen volledig belastbaarheidsprofiel in kaart te worden gebracht en dit hoeft niet meer vastgelegd te worden in een FML (functionele mogelijkhedenlijst), zoals bij een theoretische beoordeling wel het geval is. Dit bespaart capaciteit van de verzekeringsarts.

De VCP ziet als risico dat wanneer er geen contact is met de werknemer voor de beoordeling, er signalen waaruit blijkt dat de werknemer het werk niet (volledig) of duurzaam kan uitoefenen mogelijk worden gemist en daarom het werk ten onrechte 'geschikt' wordt geacht. Het gevolg van dit voorstel is dat er in de praktijk slechts op basis van een 'papier dossier' kan worden beoordeeld of iemand de feitelijke werkzaamheden wel of niet kan verrichten. Volgens de VCP zou er wel standaard contact gezocht moeten worden met de werknemer om zijn of haar ervaringen met de werkzaamheden te horen en mee te laten wegen in de beoordeling. Een zorgvuldig proces aan de voorkant zal bezwaar - en beroepsprocedures voorkomen, wat op een later moment inzet van een verzekeringsarts voorkomt.

De VCP vindt ook dat het noodzakelijk is om maatregelen te nemen om de achterstanden terug te dringen. Arbeidsongeschikte werknemers hebben te maken met enorme wachttijden voor een claimbeoordeling, herbeoordeling of een deskundigenoordeel. Dit levert veel onzekerheid en onduidelijkheid op. De VCP ontvangt hier veel signalen over uit de achterban. Wel is de VCP van mening dat de gekozen maatregelen zorgvuldig moeten zijn en de negatieve gevolgen van dergelijke maatregelen beperkt moeten zijn. Zeker als het gaat om arbeidsongeschikte werknemers die zich al in een kwetsbare positie bevinden. Volgens de VCP zijn er dan ook meer waarborgen nodig en mogelijk om de positie van de arbeidsongeschikte werknemer te verbeteren.

Risico calculerend gedrag werkgever

Zoals in de toelichting staat vermeld maakt de maatregel het voor werkgevers in bepaalde situaties makkelijker om vooraf in te schatten wat de uitkomst van de arbeidsongeschiktheidsbeoordeling zal zijn. Werkgevers worden als belanghebbenden aangemerkt bij beslissingen over het recht op of de hoogte van de WIA-uitkering. Zo'n beslissing kan namelijk doorwerken in de hoogte van de door de werkgever af te geven premies of in het geval van eigenrisicodragerschap, te betalen uitkeringen. Een

werkgever heeft er dan ook belang bij wanneer een werknemer niet in aanmerking komt voor een WIA-uitkering, omdat er een arbeidsongeschiktheidspercentage van minder dan 35% wordt vastgesteld, of wanneer een werknemer in aanmerking komt voor een IVA-uitkering. In die situaties wordt dit niet toegerekend aan de werkgever. Uiteindelijk bepaalt de werkgever wat de omvang van de arbeidsuren zal zijn en het bijbehorende loon. Daarmee kan er calculerend gedrag ontstaan om kosten te voorkomen. Dit is nu ook al mogelijk, maar door het wegvallen van de theoretische beoordeling lijkt het risico op calculerend gedrag groter te zijn geworden.

De VCP vindt het opmerkelijk dat hier in de toelichting niets over staat vermeld, terwijl er wel wordt gesproken over calculerend gedrag van de werknemer door bewust minder uren te werken of voor een lager loon, met als doel een hoger arbeidsongeschiktheidspercentage. Volgens de VCP is dit zeer onwaarschijnlijk. Daarnaast is de werknemer in grote mate afhankelijk van de werkgever zoals hierboven aangegeven.

Monitoring

De VCP is het ermee eens dat er een goede monitoring moet komen om de effecten van dit voorstel in kaart te brengen. Daarbij is ook van belang om mee te nemen of de beoordeling of het werk passend en duurzaam kan worden uitgevoerd overeenkomt met de praktijk. Deze maatregel mag er niet toe leiden dat werk geschikt wordt geacht en daar het arbeidsongeschiktheidspercentage op wordt gebaseerd, terwijl werknemers niet in staat blijken te zijn de werkzaamheden duurzaam uit te voeren.